

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Ad quæ beneficia se extendat alternatiua. §. 3

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

ab eo tempore gratia conceditur, & constat ex illis verbis regula. Quibus ab eo receptis, & recognitis tunc demum, & non antea rui incipiant gratia supradicta. Neque obstat alternatiua non esse concessam in principio mensis, ac proinde mensis esse referuatum; quia est referuatus quoad dies, in quibus alternatiua non erat concessa, caruit tamen referuatiōe à puncto acceptationis, & recognitionis. Et non est inconueniens aliquem mensis referuatum esse, & non referuatum secundum diuersos dies, vt patet manifestè in mense, in quo moritur Pontifex. & alius non eligitur; quia tunc à puncto mortis cessat referuatio, esto mensis in principio referuatus fuerit. Et idem est si ordinarius eligeretur in Cardinalem in medio mensis, cessaret à puncto electionis referuatio, consentiant Garcia, & Gonzalez supra.

¶ Quinto infero Episcopum residentem verè, & personaliter mense Februarij. Aprilis, seu alio per alternatiuam concessio, esto referuata transeunt, & cum animo diuertendi, gaudent alternatiua illo tempore, & beneficia tunc vacantia prouidere posse: quia alternatiua conceditur, quamdiu est vera, & personalis residentia, quæ certè non tollitur ex animo citò reuertendi: si enim absentia breuissima à diocesi sufficiens est alternatiuæ vsum impedire; quia verè, & personaliter abes à diocesi, cur non præsentia breuissima sufficiens erit alternatiuæ vsum concedere; si quidem sola vera, & personalis præsentia expostulatur; Allegare autem esse expostulatam præsentiam continui procedentem ex animo permanendi, videtur sine fundamento. Tum quia regula verba id non indicant, Tum quia alternatiua, quæ referuatiōem tollit, & res ad terminos iuris communis reduci, fauorabilis est, & amplianda: & ita absolute tenet Garcia 5. p. de ben. episc. cap. 1. num. 701 & in eam propendit Gonzalez gloss. 41. num. 173, & 178. Solum obstat, quod sæpe à Rota contrarium fuerit decisum, vt ex multis decisionibus Rotæ, quas supradicti doctores referunt, videri potest. At vt ipsimet doctores norant, iam Rota incepit ab ea sententia recedere contenta vera, & personali præsentia, siue permanens fuerit, siue non.

Denique pro explicatiōe huius conditionis triplex restat difficultas examinanda. Prima; an Episcopus residens in loco exempto intra diocesim contento censetur in diocesi residere ad effectum alternatiuæ; Secunda, an e contra existentia in loco for diocesim contento intra terminos alterius sufficit pro residentia; Tertia, an prouisus ab ordinario vigore alternatiuæ in mensibus aliis referuatis, teneatur contra prouisum Apostolicum probare non solum acceptationem alternatiuæ, sed etiam Episcopi residentiam in diocesi?

¶ Circa primam difficultatem Gonzalez gloss. 43. quæst. 7. n. 187. affirmatiuam partem tenet ex motu ratione; quia locus sine exemptus est à diocesi, & ad diocesim pertinet, vt probat text. in cap. cum Episcopus, de officio ordinarij, lib. 6. & element. 2. §. simili modo, de privilegijs, dicitur enim in iis textibus posse Episcopum in quouis loco suæ diocesim pro tribunali sedere, excepto loco exempto. Ergo locus exemptus ad diocesim pertinet. Aliis non exipere à regula primo posita, & tradit Glossa in dem. 1. de foro comper. verb. aut eorum partij, vers. quod si in aliquo loco diocesim sustinet exempto, Roland. cons. 53. num. 7. vol. 3. & alij. Præterea in hac loca, & personas exemptas suæ diocesim potest Episcopus iurisdictionem in pluribus casibus exercere, vt constat ex cap. 1. de privilegijs, lib. 6. & ex Trident. sess. 7. cap. 8. & sess. 21. cap. 8. & sess. 24. cap. 9. & 11. de reformat. Ergo locus exemptus non solum materialiter, & quoad situm est de diocesi, sed etiam formaliter quoad illius iurisdictionem. Adde residentiam petitam in alternatiua odiosam esse, & restringendam, quia est grauamen à iure communi alienum, Ergo qualicumque residentia in diocesi sufficiens esse debet, sed locus exemptus est in diocesi quoad situm, & quoad iurisdictionem sæpe. Ergo sufficit residentia in illo quoad hunc effectum gaudenti alternatiua.

¶ Verum probabilius censo oppositum cum Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 704. Quia locus exemptus ideo vocatur exemptus, quia exemptus est à iurisdictione, & potestate diocesani, intra cuius diocesim continetur, ita vt ibidem existens neque ligare legibus, & statutis possit, neque ibi delinquentes, commorantes punire, reparantur namque quoad gubernationem, ac si extra diocesim existerent, vt pluribus firmat Felin. in cap. graue, num. 2. de officio ordinarij. Rol. cons. 54. à num. 23. volum. 1. Ludouic. Gomez in §. statut. cap. 2. de consuet. in 6. num. 84. & alij. Sed residentia in diocesi ea de causa expostulatur in alternatiua, vt Episcopus tamquam pastor oues proprias suis legibus, & statutis regat, illique assit. Cum ergo existentes in loco exempto oues proprias non sint, neque illas regere possit: efficitur sanè istam residentiam non esse in alternatiua expostulatam. Neque obstat in aliquibus casibus esse diocesano commissam potestatem in locum, & personas exemptas, quo minus locus exemptus, & persona illius verè, & absolute exempti dicantur; quia illa subiectio rata est, & singularis, & leges frequenter contingentiæ, & modum ordinatum procedendi respiciunt, illo tamen casu occurrente si ad exercendam suam iurisdictionem in illo loco exempto existeret, Ford. de Castro Sum. Mor. Pars II.

credo sufficienter tunc in diocesi residere, quia iam residet iurisdictionem exercens, & consequenter, vt superior regens subditos, & tanquam pastor proprias oues agnoscens.

¶ In secunda difficultate alicui videri posset residentem in loco illo intra alienam diocesim existente non satisfacere residentia in hac regula expostulata. Quia residentia, quæ ibidem expostulatur, est ad minus illa, quæ fit satis obligationi impositæ ratione officij residendi, de qua Concil. Trident. sess. 25. c. 1. de reformat. Sed negari non potest huic obligationi non fieri satis residentia in loco ita remoto à diocesi, si quidem diocesis inde rectè gubernari non potest. Ergo.

¶ Nihilominus ad effectum alternatiuæ credo talem residentiam sufficientem esse, tradit Garcia 5. part. de benef. c. 1. n. 704. & tenetur à facta congregatione sic declaratum esse in fauorem Maximil. de Austria Archiepiscopi Compostellani, qui aliquo tempore in quadam parochia Zamorem, ciuitatis residit, ob quam residentia non fuit priuatus alternatiua. Ratio esse potest, quia alternatiua conceditur Episcopo verè, & personaliter in sua ecclesia, vel diocesi residenti tempore quo beneficium vacat. vt dictum est, sed sic residens, verè in diocesi residet sua quando beneficium vacat cum residet in loco illius, in quo iurisdictionem contentiosam exercere potest. Ergo. Neque obstat hac residentia non satisfacere obligationi residendi, si longo tempore continetur, hoc enim non restat quominus verè, & personaliter in diocesi residet, & vsum alternatiuæ habere possit, alias residens in loco remoto, continuo tamen suæ diocesim, & in commodo regimini non gauderet alternatiua, quod sine fundamento diceretur. Sicut enim optimè aliqua residentia, si continua fit, non satisfacere Episcopum obligationi residendi ad effectum gubernandi Episcopatum, satisfacere tamen obligationi residendi ad effectum gaudenti alternatiua, Quia ad effectum gubernandi Episcopatum opus est permanenti residentia in Ecclesia cathedrali, & in locis præcipuis; ad effectum vero gaudenti alternatiua sufficit breuis, & momentanea residentia in qualibet diocesim parte tempore vacationis contingens.

¶ Pro tertia difficultate, an prouisus ab ordinario obligationem habeat probandi non tantum alternatiuam, sed residentiam in diocesi, est aliqua ratio dubitandi, quæ à tali obligatione eum videtur excusare. Cum enim Episcopus in sua Ecclesia, vel diocesi debeat existere ratione officij, & muneris sibi impeni, & nemo præsumendus sit à sua obligatione deficiere, sed potius præsumitur satisfacere, efficitur sanè Episcopum præsumendum esse in sua Ecclesia, vel diocesi existere; quia ibi præsumitur quis residere, vbi residentia habet obligationem, vt alijs relatis tradit Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 16. n. 4. & 5. Mascard. de probat. concl. 5. num. 5. & concl. 127. num. 1. & 2. Tiracquel. in leg. conuincibili gloss. 8. num. 30. & 31. Ergo prouisus ordinarius obligationem non habet probandi residentiam sui Episcopi tempore vacationis; si quidem pro se habet iuris præsumptionem quæ est liquidissima probatio.

¶ Nihilominus tenendum omnino est obligatum esse prouisum ordinarium probare non solum alternatiuam, sed etiam residentiam veram, & personalem Episcopi tempore vacationis. Gonzalez glossa 43. num. 52. & segg. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 502. & tenetur, sic sæpe à Rota fuisse decisum. Ratio ea est, quia vt Episcopus vt possit alternatiua, non solum illam acceptare debet, sed etiam in diocesi residere tempore vacationis beneficij. Ergo fundans se in alternatiua non solum illam, sed residentiam probare tenetur, cum absque residentia nullius vtilitatis sit alternatiua. Neq; ab hac probatione excusatur ex præsumptione iuris residentia, quia ius non absolute præsumit Episcopum semper, & quolibet momento temporis verè, & personaliter in diocesi residere, cum potius supponat plures causas vigentes, occurrere, quæ ab residentia excusant, & per aliquot menses licentiam concedat, vt à diocesi absit, solum enim præsumit regulariter ibi adesse. At hæc regularis, & communis residentia non sufficit ad vsum alternatiuæ, cum in ea requiratur expressè vera, & personalis residentia de tempore vacationis. Ergo hæc personalis residentia necessariò probanda est. Fateor tamen huius personalis residentia non semper exactam probationem requirit, sed aliqualem sufficere, vt si plene probates tempore proximo antecedenti vacationi Episcopum in diocesi residere, ex illa probatione censendus esse probate residentiam tempore vacationis, eo quod non præsumatur mutatio.

§ III.

Ad quæ beneficia se extendit alternatiua.

1. Comprehenduntur beneficia de Episcopi libera collatione.
2. In beneficijs, quæ sunt de prouisione Episcopi, & capituli, possitne alternatiua intrare; Prop onitur dubitandi ratio.
3. Si prouisio diuisa est per vices, & beneficium vacat in mensibus alternatis, Episcopo competit illius prouisio si est iuribus Episcopi.
4. Si diuisio facta est per choros, Episcopus gaudet alternatiua in sex mensibus.

- 5 Quid si diuisio facta sit per menses?
- 6 Quid per annos?
- 7 Quid per hebdomadas?
- 8 Valer pactum, & concordia prouidendi beneficia per supradictos turnos.
- 9 Quae beneficia censentur esse libera collationis episcopi.
- 10 In his non tam proprietates, quam possessio spectanda est.

Tertium, quod examinandum proposuimus, est, quae beneficia alternatiua comprehendit. Et dicendum est comprehendere omnia beneficia cum cura, & sine cura, regularia, & secularia ad liberam ipsorum episcoporum dumtaxat, & non aliorum cum eis dispositionem, seu praesentationem, vel electionem, illa dicuntur ad liberam episcoporum dispositionem pertinere, quae episcopi absque alterius dispositione, electione, praesentatione, consilio, consensu, vel interuentu, aut alias prouidere possunt, ut dicit Regula, & notat Gonzalez gloss. 45. num. 10. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 475. Quapropter beneficia, quae episcopus conferre non potest, quia capitulum eligat, praesentet, vel aliquo modo cum illo disponat, non comprehenduntur in alternatiua. Quia non sunt de libera eius collatione: libera enim collatio dicitur, quae solum a voluntate conferentis pendet, contingere tamen potest, ut beneficij collatio ad episcopum, & capitulum vel alium inferiorem insimul pertineat, electio veto, seu praesentatio solum episcopo competat: at ex tali concurrentia non impeditur alternatiua, quia prima beneficij prouisio, quae attenditur libera est, alia ex illa necessario sequitur, & notauit Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 733.

2 Difficultas etgo est, an in beneficiis quae sunt de prouisione episcopi, & capituli possit alternatiua intrare, itante concordia inter episcopum, & capitulum quod prouisio sit per turnos, iuxta cap. ult. de praebendis, in 6. Et element. 1. de iure patronat. Et ratio difficultatis est, quia episcopus tunc non prouidet iure proprio, sed iure indiuiduo, & communi competenti sibi, & capitulo. Ergo illud beneficium non est de sua libera collatione.

3 Pro resolutione praemittendum est, multipliciter hinc concordiam fieri posse inter episcopum & capitulum. Primo namque diuidere possunt prouisionem per vices. Secundo, per choros, seu latera. Tertio, per menses. Quarto, per annos. Sexto, per hebdomadas. Si prouisio diuisa sit per vices, hoc est vt vna vice prouideat episcopus, alia prouideat capitulum, & beneficium vacet in mensibus alternatis, episcopo competit illius prouisio, si tempore vacationis est turnus episcopi. Gonzalez gloss. 45. §. 1. num. 13. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. n. 709. referuntque saepe à Rota deciderunt esse. Ratio est quia illo casu episcopus absque interuentu capituli prouidet beneficium. Ergo est de eius libera collatione. Neque tunc dicendum est de iure communi conferre: siquidem conferit iure proprio vigore concordiae. Nam etio radicale ius conferendi commune sit episcopo, & capitulo, at facta concordia quoad exercitium, & vltim qui attenditur, diuisum est, ita vt integrè, & solidum vniciuique competat in suo turno absque vilo alterius interuentu. Notanter dixi, si tempore vacationis est turnus episcopi. Nam si est turnus capituli, cum capitulum alternatiua gaudere non possit, non poterit prouidere, nisi vacatio contingat illis 4 mensibus ordinariis Martij, Iulij, Septembris, & Decembris. Quapropter si vacatio contingat mense Februarij, qui est alternatus, & Episcopus sit in turno, ad eum pertinebit prouisio. Si autem capitulum est in turno, Papa prouidebit: quia sibi est reseruatum, eo quod beneficium tunc non sit de libera episcopi collatione. Duo ergo ad horum beneficiorum prouisionem concurrere debent, & quod prouidens sit in turno, & quod beneficium vacet in mente sibi competente.

4 Si autem diuisio facta sit per choros, seu latera, ita vt beneficia vacantia ex choro dextero pertineant ad episcopum, & vacantia ex sinistro ad capitulum, certum est Episcopum gaudere alternatiua omnibus sex mensibus sibi concessis, si in illis beneficia ex choro dextero vacauerint. Capitulum autem prouidet, si ex sinistro choro vacauerint in 4 mensibus à iure concessis. Gonzalez gloss. 45. §. 1. num. 36. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 710.

5 Verum diuisione facta per menses ita vt vnus mensis competat Episcopo, alius capitulo, cum haec diuisio solum fieri possit circa illos 4. menses, ordinarios Martij, Iulij, Septembris, & Decembrem, quia reliqui sunt reseruati, vt alternatiua intrat, necessario in hac diuisione competere debent Episcopo Martij, & Septembris, vt loco illorum illi Pontifex concedat Februarium, Aprilem, Augustum, & Octobrem. Nam si Iunij, & Decembris competent, cum hi menses non permittentur, sed fixi pessetent, Episcopus gaudere non poterit alternatiua, aliàs capitulum perderet prouisionem sibi competentem in mensibus Martij & Septembris, qui sunt per alternatiuam reseruati. Gonzalez à num. 78. Garcia à num. 711.

6 In diuisione per annos facta clarum est alternatiuam intrare posse illo anno, qui est de turno Episcopi, cum pro illo anno sit de libera illius collatione beneficium vacans, scilicet de

illo anno, qui est de turno capituli, cum tunc ad Episcopum non pertineat prouisio. Gonzalez num. 55. Garcia num. 714.

7 At si diuisio facta sit per hebdomadas, aut dies nequaquam alternatiua intrare potest, etiam comparatione Episcopi. Quia haec diuisio diuisioni alternatiuae obstat. Diuisio namque alternatiuae est per menses, sed duplex mensis Apostolicus, & ordinarius in eadem hebdomada concurrere possunt. Ergo diuisio per hebdomadas obstat alternatiuae. Gonzalez & Garcia supra. Quod si inquiras, quando turnus vnus censetur consumptus, vt alius succedat? Respondeo tunc censeri consumptum, quando effectum habuit, v. g. quando praesentatus institutus est, quando electus fuit confirmatus, quando prouisus prouisionem accepit, quia ante institutionem, confirmationem, collationem, acceptionem ius in beneficium non acquiritur. Secundo censetur turnus consumptus, si culpa ipsius prouisio effectum non habuit, vt quia culpabiliter inabilem prouidit, vel morosus fuit in prouidendo, ob cuius causam fuit facta ad superiores deuolutio: quia æquum non est, vt negligentia vnus alteri sit damnosa. cap. damnus. 86. de Reg. iuris, in 6. & late haec omnia persequitur Gonz. gloss. 45. §. 3. per totum.

8 Sed est dubium, an valeat pactum, vel concordia prouidendi beneficia per supradictos turnos post acceptatam alternatiuam, vel tempore quo tractatur de eius acceptione. Et ratio dubitandi est: quia licet valida sit haec concordia causa vitandi lites, vt dicitur in clem. 1. de iure patron. Et cap. fin. de praebendis, in 6. at in derogationem, & fraudem sedis Apostolicae reservationum illius non videtur valere posse. Tum quia dolus, & fraus nemini patrocinari debet. Tum quia inferior non valet iuris, superioris praedictare, aut aliquo modo diminueret, cap. cum inferior, cap. quod super his, de maior. Et obedientia, clem. 1. Romani, de electione. Quando autem concordia fit post concessam alternatiuam, vel tempore quo de illa tractatur, praesentatur Episcopus velle iura Pontificis, & illius reservationis diminueret; si quidem beneficium reseruatum ob regulam 8. mensium, facta concordia efficiuntur libera ab illa reservatione, ob priuilegium alternatiuae, & iustum non est, vt talis concordia valeat ad effectum gaudendi alternatiua, nisi ex certa licentia à sede Apostolica confirmata sit, docet Gonz. reg. 8. mensium gloss. 45. §. num. 72. Verius tamen est validam esse supra dictam concordiam, eo quod Episcopi, aliiue praesentatoribus illam facere sit permittum, Neque derogatio reservationis est vitare potest: quia est per accidens, & in consequentiam vnus iuris proprij, ac prouide non fraudulenta, nec dolosa. leg. nullus. 56. ff. de Reg. iuris. Et ibi glossa.

9 Insuper regula alternatiua explicans beneficia liberae collationis, ea dicit esse, quae absque consensu, consilio, & interuentu capituli Episcopus prouidere potest. Vnde è contrario beneficia, quae prouidere Episcopus non potest absque alterius consensu, consilio, alioue requisito, non sunt liberae collationis, si quidem pendet ab aliorum actione, & licet aliquando ab his non penderet quoad valorem collationis, hoc non tollit liberæ collationis impedimentum, sufficit namque vt penderet quoad debitum modum procedendi, vt latius Gonzalez gloss. 46. 47. 48. Et 49. vbi bene explicat differentiam consensu, consilij, interuentus, licentiae, mandati, & similibus, & qua ratione ad valorem actus esse possint requisita.

10 Aduerto tamen in his non tam proprietatem, quam possessionem spectandam esse, si enim quis sit in quali possessione praesentandi, consentiendi, consulendi, assistendi, aliamve actionem efficiendi ad prouisionem requisitam; tamen quoad proprietatem legitimo iure careat, hoc sufficit, vt beneficium liberae collationis non dicatur. Quia in iure conferendi potius attenditur possessio, quam proprietates, ex textu expresso in c. cum sim. c. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. Et proprietatis, & traditè tradit Gonzalez gloss. 45. §. 3. per totum. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. n. 478. pluribusque Rota decisionibus comprobant. Et Addunt non requiri in his plenam, & integram probationem, sed semiplenam sufficere, quia non agitur directè de pertinetia collationis, sed indirectè ad effectum alternatiuae.

S. IV.

A quo tempore incipiat gratia alternatiuae effectum habere.

- 1 Incipit à puncto quo acceptatio alternatiua à datario fuerit recognita.
- 2 Qui modò seruandus est in acceptione huius alternatiuae.
- 3 An auique notitia alternatiuae possit validè, & licitè illa vti? Proponitur dubitandi ratio.
- 4 Valide potes alternatiua vti.
- 5 Illicite tamen vteris, nisi moraliter tibi constet recognitum esse.
- 6 Sciant verissimi notitia potes beneficium sub conditione prouidere.
- 7 Sciant vacationibus dubitandi num. 3. adductis.
- 8 Qualiter acceptionem alternatiuae probare tenentur vicinarius, vel prouisus ab illo.